Natur og Miljø
Skovløkken 4, Tejn 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og Miljø
nmf@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

18.09.2023 J. nr. 22/29278

Afgørelse: Ikke miljøvurderingspligt vedr. råstofindvinding på matr. nr. 149e, Paradisbakkevejen 13, Hovedejerlavet Ibsker.

Bornholms Regionskommune har den 23. november 2022 modtaget en ansøgning med tilhørende bilag om tilladelse til brydning af granit på ovennævnte adresse. Ansøgningen er indsendt af råstofkonsulenten Heidi Ritterbusch på vegne af bygherre ZURFACE A/S og lodsejer Lillian Marie Rasmussen. Projekttilpasninger er modtaget af kommunen d. 3. februar 2023 og d. 3. august 2023.

Afgørelse
Bornholms Regionskommune har vurderet, at projektet ikke vil resultere i væsentlige miljøpåvirkninger og derfor ikke er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (VVM-pligt). Afgørelsen er truffet i henhold til miljøvurderingsloven[1] § 21, stk. 1.

I afgørelsen er der lagt vægt på følgende forhold:

- At projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området.
- At det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på naturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.
- At det ansøgte projekt vurderes ikke at ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.
- At det ansøgte ikke vurderes at medføre en væsentlig forstyrrelse af Bilag IV-arter
- At der i øvrigt ikke vurderes at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet.
- At påvirkningerne på miljøet er velbelyste og området har været i brug til samme aktivitet og under samme vilkår i de sidste 10 år.

Denne afgørelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for tre år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år jf. miljøvurderingslovens § 39.

Screeningsafgørelsen er ikke en tilladelse, men alene en afgørelse om at projektet ikke skal gennem en miljøvurderingsproces. Bygherre skal derfor sørge for, at de nødvendige tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning er indhentet, før projektet igangsættes.

Screeningen er gennemført med udgangspunkt i det projekt, som bygherre har oplyst og på baggrund af de miljømæssige forudsætninger, der er gældende på screeningstidspunktet. Hvis projektet ændres i forhold til

[1] LBK nr. 4 af 03/01/2023: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

forudsætningerne, skal bygherre anmelde de påtænkte ændringer til kommunen, så kommunen kan vurdere, om ændringen udløser krav om miljøvurdering.

Sagens oplysninger
Ansøgningen er indsendt i henhold til miljøvurderingslovens § 19, hvoraf det fremgår, at bygherre før etablering, udvidelse eller ændring af projekter omfattet af lovens bilag 2 skal indgive en skriftlig ansøgning til den myndighed, der skal behandle ansøgningen.

Projektet er omfattet af miljøvurderingsloven, bilag 2, pkt. 2a) *Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).*

Ved en screening foretager kommunen en vurdering efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6 af, om projektet må antages at kunne medføre en væsentlig påvirkning af miljøet og dermed er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse (tidligere betegnet VVM-pligt).

Bornholms Regionskommune har gennemført en screening efter kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6. Screeningen fremgår af screeningsnotat, vedlagt som bilag A. Bygherres ansøgning er vedlagt som bilag B, mens relevante kortbilag fremgår af bilag C.

Bilag B til afgørelsen er bygherres oprindelige ansøgning. Ansøgningen er ikke fuldstændigt retvisende længere, da der er sket projekttilpasninger. Bygherre har den 3. februar 2023 tilkendegivet en projekttilpasning, så projektet indeholder en brydningspause i marts og april af hensyn til yngleperioden for vandrefalk. Desuden har bygherre den 3. august 2023 ændret i størrelsen af det område, hvor der fremadrettet vil være brydning, for at tilgodese stor vandsalamander, som er observeret som larver i et vandhul i det nordvestlige hjørne af det ansøgte område. Brydningsområdet svarer efter projekttilpasning til området markeret med grønt i kortet i Bilag C.

Projektbeskrivelse
Virksomheden ZURFACE A/S har søgt om råstoftilladelse til brydning af 5.000 m^3 granit per år i en periode på 10 år ved Præstebo. Det ansøgte område måler ca. 2.2 ha. Selve brydningsområdet udgør en mindre del af arealet. Ansøgningen er udformet som en fortsættelse af den forrige tilladelse på samme vilkår, herunder en brydningspause i juli måned. Også efterbehandlingsplanen, når brydningen er ophørt, og brydningsplanen forbliver den samme som ved sidste råstoftilladelse.

Projektet gennemføres af bygherre ZURFACE A/S. Arealet ejes af Lillian Marie Rasmussen.

For at forebygge væsentlige skadelige virkninger for miljøet udføres følgende tiltag:
- Brydningspause i marts og april måned af hensyn til vandrefalken
- Brydningspause i juli måned af hensyn til turisme.
- Vandhul undtaget i nordvestlig ende af projektområde, på baggrund af de nye oplysninger om forekomst af stor vandsalamander
- Etablering af sedimentationsbassiner opstrøms § 3 sø for at beskytte denne.

Projektets miljøpåvirkninger
Bornholms Regionskommune har screenet projektet efter kriterierne på bilag 6 til miljøvurderingsloven, se vedlagte screeningsskema (bilag A). Herunder opsummeres de væsentligste emner.

Projektområdet ligger i et område udpeget som råstofindvindingsområde i Råstofplan 2016 – 2028.

Kommuneplan 2020
Projektområdet ligger indenfor områder udpeget som særligt værdifuldt landskab, Større sammenhængende landskaber, nationalt geologisk interesseområde og Grønt Danmarkskort.

Bornholms Regionskommune vurderer, at råstofindvinding i projektområdet ikke strider mod kommuneplanens udpegninger. Se nærmere forklaring i screeningsnotatet i bilag A.

Natura 2000 områder
Projektområdet ligger indenfor et område udpeget som Natura 2000. Der er ikke kortlagte habitatnaturtyper eller levesteder for arter på udpegningsgrundlaget på de arealer, som ønskes brugt som granitbrud. Bornholms Regionskommune har imidlertid konstateret forekomst af arten stor vandsalamander, som er på udpegningsgrundlaget for området, i et vandhul, som er opstået i den vestlige del af projektområdet. Herudover har Bornholms Regionskommune også konstateret forekomst af stor vandsalamander i den § 3-beskyttede sø, som er beliggende umiddelbart syd for projektområdet. Ansøger har på baggrund af de nye oplysninger valgt at tilrette det ansøgte brydningsområde, så vandhullet i den vestlige del af projektområdet ikke påvirkes af brydning eller anden aktivitet. Det er på baggrund af den reviderede ansøgning Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke vil påvirke søerne som levesteder for stor vandsalamander i området.

Projektområdet er omgivet af skov, som stor vandsalamander kan anvende som rasteområde. Den ansøgte aktivitet påvirker ikke arealer med skov, som kan udgøre leveområder for stor vandsalamander. Der er herudover tale om fortsat drift i et eksisterende granitbrud.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke medfører en væsentlig påvirkning af stor vandsalamander og artens udbredelsesområde i Natura 2000-området. Bornholms Regionskommune vurderer, at det ansøgte heller ikke medfører nogen væsentlig påvirkning af andre arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for området. Det er således vurderet i henhold til § 6 i habitatbekendtgørelsen[2], at projektet ikke kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Bilag IV-arter og rødlistearter
Bornholms Regionskommune har foretaget undersøgelser i projektområdet og har i vandhullet i den vestlige del af projektområdet registreret Bilag IV-arten stor vandsalamander og i den §3-beskyttede sø beliggende umiddelbart syd for projektområdet registreret Bilag IV-arterne løvfrø, stor vandsalamander og springfrø. Endvidere har Bornholms Regionskommune i den nordlige kant af projektområdet registreret én forekomst af Bilag IV-arten markfirben.

På baggrund af de nye oplysninger om forekomst af stor vandsalamander har ansøger valgt at justere det ansøgte brydningsområde, så det ikke berører området med vandhullet i den vestlige del af projektområdet. Både dette vandhul og den § 3-beskyttede sø umiddelbart syd for projektområdet er således begge friholdt for aktivitet. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet hverken direkte eller indirekte vil beskadige eller ødelægge søerne som levested for Bilag IV-arter.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at stor vandsalamander samt løvfrø og springfrø kan anvende skoven omkring projektområdet samt skovbryn og kanter med kratvegetation og stenbunker som rasteområde. De ansøgte aktiviteter i projektområdet vurderes ikke at påvirke skoven og skovbryn/kanter omkring projektområdet og vurderes derfor ikke at beskadige eller ødelægge rasteområder for de tre paddearter.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektområdet ikke i sig selv udgør en egnet vandrerute for padder, idet det er åbent og goldt uden ret meget egnet vegetation. Fortsat aktivitet i området vurderes ikke at

[2] BKG nr. 1595 af 06/12/2018: Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

medføre en afgørende ændring af forholdene i området og vil ikke medføre nye barrierer for padders vandring. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke vil medføre nogen væsentlig ændring af forholdene for vandrende padder i området.

Markfirben er i forbindelse med besigtigelserne registreret i den nordøstlige del af projektområdet langs et areal, som vil blive anvendt til oplagring af ros og blokke. Bornholms Regionskommune vurderer, at oplagringen ikke påvirker strækningen, hvor firbenet er observeret, og at det derfor ikke vil ødelægge eller beskadige yngle- eller rasteområder for markfirben i området.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at den ansøgte råstofindvinding ikke vil medføre forsætlig forstyrrelse af eller drab på individer eller beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Rødlistearter og Bilag I-arter
Der er registreret ynglende vandrefalk i nærheden af projektområdet i 2022, og den er registreret igen i 2023. Vandrefalken er på den danske rødliste med kategorien sårbar (VU) for ynglebestanden. Trenden for arten er, at den er i fremgang. Vandrefalk er endvidere en af de fuglearter, som er på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Arten er ikke på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, hvor stenbruddet er beliggende.
Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at de ansøgte aktiviteter i Præstebo Stenbrud vil blive bemærket af vandrefalken, men at de ikke vil medføre så væsentlige forstyrrelser af vandrefalken i yngleperioden, at det vil skræmme fuglen bort og hermed hindre den i at yngle på lokaliteten.

Bornholms Regionskommune baserer vurderingen på særligt følgende forhold:

- erfaringerne fra Stubbeløkken Granitbrud på Bornholm, som viser, at brydningsaktivitet (med sprængninger, arbejdskørsel med maskiner samt tilstedeværelse af arbejdsfolk) og ynglende vandrefalke kan eksistere succesfuldt side om side samt
- at redestedet og brydningsområdet ved Præstebo er adskilt af skov, så arbejdsområdet ikke er synligt fra vandrefalkens redested,
- at Zurface undlader sprængninger i perioden marts-april, som er den tidlige ynglefase, hvor vandrefalken ankommer, lægger æg og påbegynder rugningen, og hvor vandrefalken er særligt følsom for forstyrrelser.

I forbindelse med efterbehandlingen vil stejle sider i bruddet blive bevaret. Dette kan på sigt give flere mulige yngleområder for vandrefalken.

Vandrammedirektiv
Ifølge indsatsbekendtgørelsens § 8, må projekter ikke bevirke, at den økologiske tilstand forringes i målsatte vandløb. Projektet vil ikke bevirke en forringelse af tilstanden i Tilløb til Vase Å i det der etableres to sedimentationsbassiner opstrøms.

Beskyttet natur
Projektområdet grænser op til to søer som er § 3 beskyttet jf. naturbeskyttelsesloven[3]. Bornholms Regionskommune vurderer, at råstofindvindingen ikke vil medføre væsentlige ændringer af søernes tilstand.

Samlet vurdering
Samlet er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektet ikke vil resultere i væsentlige miljøpåvirkninger og derfor ikke kan anses for miljøvurderingspligtigt.

[3] LBK nr. 1986 af 27/10/2021: Lovbekendtgørelse om naturbeskyttelse

Høring
Ansøgningsskema og ansøgningsmateriale har været sendt i høring hos berørte myndigheder fra d. 25 november til d. 5 december 2022. Bornholms Regionskommune har vurderet, at de berørte myndigheder er kommunen selv samt Bornholms Museum. Bornholms Museum har den 27. november 2022 givet høringssvar, at de ingen bemærkninger havde til råstofindvindingen. Samtlige høringssvar er indarbejdet i screeningsskemaet i bilag A.

Udkast til afgørelse er sendt i partshøring i 14 dage indtil d. 2 marts hos ejer, bygherre og naboer indenfor 500 meter af projektområdet. Der indkom ingen høringssvar.

Offentliggørelse
Screeningsafgørelsen og de tilhørende bilag meddeles til bygherre, bygherres konsulent og lodsejer. Afgørelsen offentliggøres samtidig på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk.

Klagevejledning
Afgørelsen om ikke miljøvurderingspligt kan påklages for så vidt angår retlige spørgsmål, jf. miljøvurderingsloven § 49, stk. 1. Miljø- og Fødevareklagenævnet er klageinstans.

Det kan være svært at afgøre, om der er tale om et retligt spørgsmål. I korthed kan siges, at retlige spørgsmål drejer sig om, hvorvidt reglerne i miljøvurderingsloven er overholdt.

Klageberettiget er miljø- og fødevareministeren og enhver med retlig interesse i afgørelsen samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

Klagefristen er d. **16.10 2023**

Du klager via Klageportalen, som du kan finde link til på forsiden af klagenævnenes hjemmeside www.naevneneshus.dk. Du logger på ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. For offentlige myndigheder, foreninger og organisationer er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Bornholms Regionskommune. Hvis Bornholms Regionskommune fastholder afgørelsen, sender Bornholms Regionskommune klagen videre til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning herom til den myndighed, de har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan bestemme om en klage efter miljøvurderingslovens § 49, stk. 1 skal have opsættende virkning.

Du kan læse mere om gebyrordning og klage på Nævnenes Hus.

Hvis sagen ønskes indbragt for domstolene, skal det ske inden for 6 måneder fra modtagelsen af afgørelsen.

Venlig hilsen

Mette Nordvig Sonne
Miljøplanlægger

Bilag A

Skema til brug for screening (VVM-pligt)

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og Miljø
nmf@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

Dato: 15.09.2023

J. nr. 22/29278

Myndighed **Screening for miljøvurderingspligt**	**Bornholms Regionskommune**
Basis oplysninger	
Projektbeskrivelse – jf. anmeldelsen:	Råstoftilladelse til fortsat brydning af granit på dele af matriklen 149e, Hovedejerlav Ibsker, tilhørende ejendommen Paradisbakkevejen 13, 3740 Svaneke. Brydningen skal med den nye råstoftilladelse vare i 10 år og der kan indvindes 5000 m^3 granit årligt. Brydning foregår i eksisterende brud og brydningsområdet udvides ikke. Der er én adgang til området - en 200 meter lang grusbelagt tilkørselsvej. Vejanlægget udbygges ikke. Af hensyn til turisme og natur indeholder projektet to årlige brydningspauser i marts-april og juli måned.
Navn og adresse på bygherre	ZURFACE A/S Tronholmen 28B 8986 Randers SØ CVR: 34903093

Bygherres kontaktperson og telefonnr.	Konsulent/Rådgiver: Anette Petersen, Geolog ape@geologiognatur.dk Tlf: 51 70 3000
Projektets placering	Paradisbakkevejen 13 3740 Svaneke Dele af matrikel nr. 149e, Hovedejerlavet Ibsker
Projektet berører følgende kommuner	Bornholms Regionskommune
Oversigtskort	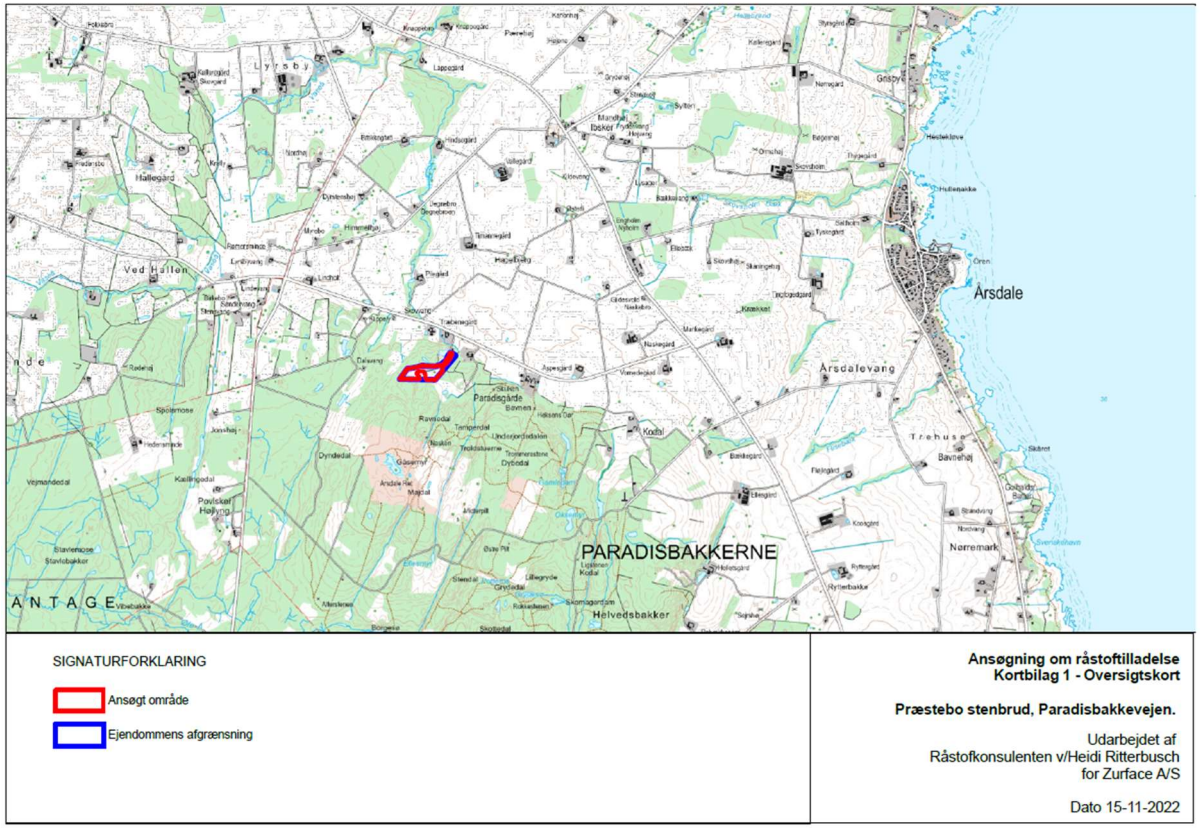

Kortbilag

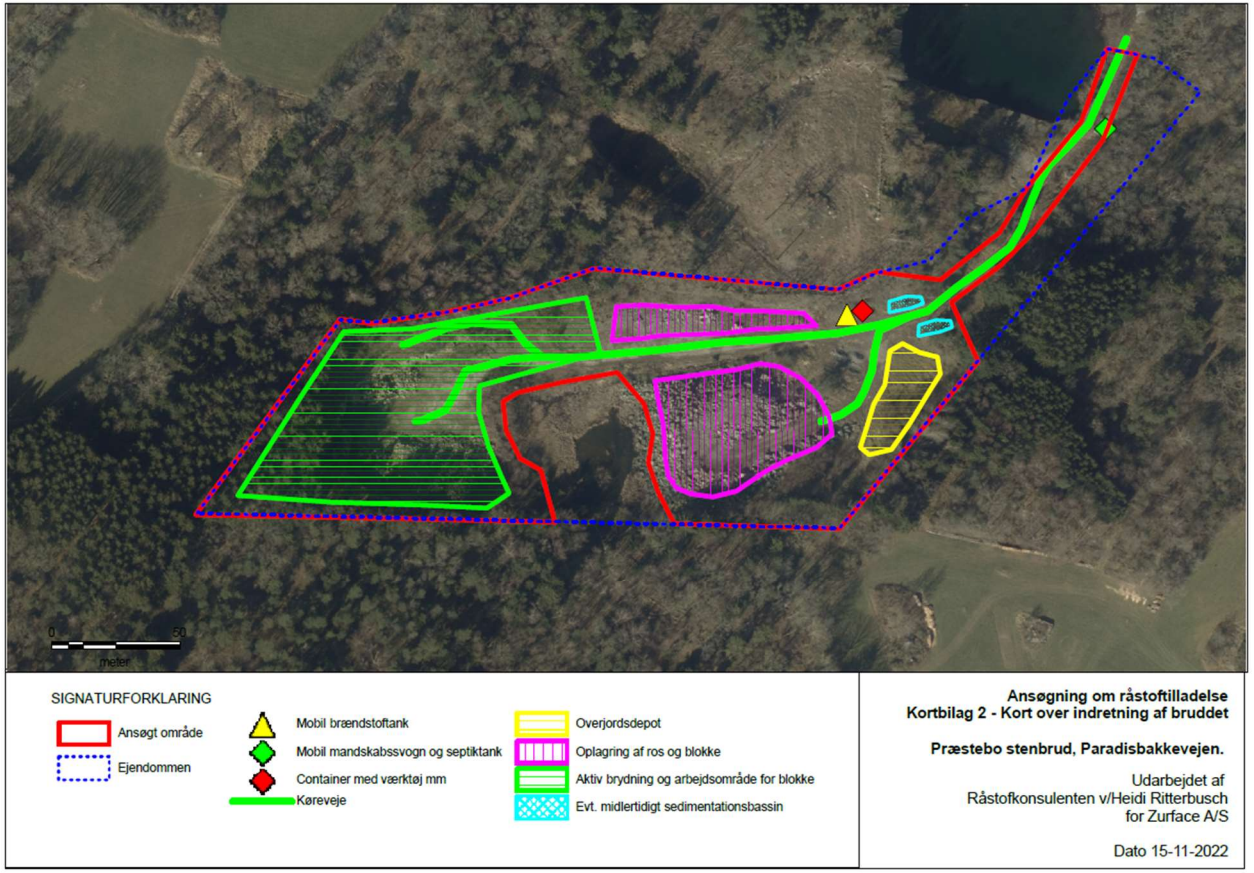

Luftfoto med ansøgt område for granitbrud indtegnet med rød streg. Målestok angiver 50 m.

Forholdet til miljøvurderingsloven[4]		**Ja**		**Nej**	
Er anlægget opført på bilag 1 til miljøvurderingsloven				**X**	*Hvis ja, er det obligatorisk VVM-pligtigt*

Er anlægget opført på bilag 2 til miljøvurderingsloven		**X**			*Hvis ja, skal der gennemføres en screening, hvis nej, er anlægget ikke omfattet af VVM-reglerne og skal derfor ikke screenes.* Projektet er omfattet af pkt. 2a) Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).
	Ikke relevant	**Ja**	**Bør undersøges**	**Nej**	**Tekst**
Anlæggets karakteristika:					
1. Arealbehovet i ha:					2.2 ha
2. Er der andre ejere end bygherre?		**X**			Lilian Marie Rasmussen Paradisbakkevejen 13 3740 Svaneke
3. Det bebyggede areal i m2 og bygningsmasse i m3					Ikke relevant
4. Anlæggets maksimale bygningshøjde i m:					Ikke relevant
5. Anlæggets kapacitet for så vidt angår flow og opbevaring af: Råstoffer – type og mængde: Mellemprodukter – type og mængde:					 Granit – 5000 m^3 brydes årligt

[4] LBK nr. 973 af 25/06/2020: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Færdigvarer – type og mængde:					Mellemprodukter og færdigvarer produceret i stenbruddet, opbevares i bunden af det eksisterende stenbrud. Indvindingen skal stilles i bero såfremt oplagret materiale i området overstiger 15.000 m^3 fast klippe (svarer til ca. 24.000 m^3 løs klippe), indtil lageret er nedbragt til 10.000 m^3 fast klippe (svarer til 16.000 m^3 løs klippe)
6. Anlæggets kapacitet for strækningsanlæg:					Ikke relevant
7. Anlæggets længde for strækningsanlæg:					Ikke relevant

8. Anlæggets behov for råstoffer – type og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					 Ingen Der forventes et forbrug på ca. 20.000 liter brændstof (miljødiesel) årligt til maskiner m.m. Der anvendes sprængstof til brydningen.
9. Behov for vand – kvalitet og mængde: I anlægsfasen: I driftsfasen:					 Ingen Der kan være et vandingsbehov i forbindelse med støvdæmpning. Her vil vand fra sedimentationsbassinerne blive anvendt. Dette kræver ifølge grundvandsmyndighed ikke indvindingstilladelse.
10. Forudsætter anlægget etablering af yderligere vandforsyningskapacitet:				X	Nej
11. Affaldstype og mængder, som følge af anlægget: Farligt affald:					 Intet

Andet affald: Spildevand:					Smørepatroner, spildolie samt småt brændbart affald – små mængder der bringes til Zurface's stenbrud ved Klippeløkken, hvorfra det bortskaffes i henhold til affaldsregulativet. Ingen
12. Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger:				X	Affald: Ikke relevant. Affald kan bortskaffes i henhold til affaldsregulativet. Spildevand: Berørt myndighed for spildevand har ikke bemærkninger til projektet. Der skal ikke afledes drænvand eller håndteres regnvand. Der skal ikke udstedes ny spildevandstilladelse til mandskabsvogn.
13. Overskrides de vejledende grænseværdier for støj:				X	Regionskommunen har vurderet, at de vejledende grænseværdier for støj ikke overskrides. Projektet er en forlængelse af en eksisterende drift. I forbindelse med seneste råstoftilladelse blev gennemført en miljøvurdering. Driften skal i forlængelsen være på samme måde og støjpåvirkningen ændres derfor ikke. Miljøvurderingen viste dengang, at støjgrænserne kunne overholdes.
14. Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening:				X	De vejledende grænseværdier for luftforurening overskrides ikke.
15. Vil anlægget give anledning til vibrationsgener:				X	Regionskommunen har vurderet, at de vejledende grænseværdier ikke overskrides. Projektet er en forlængelse af en eksisterende drift. I forbindelse med seneste råstoftilladelse blev der gennemført en miljøvurdering. Driften skal i forlængelsen være på samme måde og vibrationspåvirkningen ændres derfor ikke. Miljøvurderingen dengang beskrev, at der ikke vil være

					mærkbare vibrationer i afstande over 200 m. Nærmeste nabo bor over 250 meter fra brydningen. Det vil derfor ikke være relevant at fastsætte vilkår for vibrationer. Berørt myndighed har ingen bemærkninger angående vibrationer, så længe driften forløber uændret.
16. Vil anlægget give anledning til støvgener:				X	Al aktivitet foregår nede i bruddet og skov omkranser projektområdet. Køretøjer og vej overbruses med vand, hvis behovet er der.
17. Vil anlægget give anledning til lugtgener:				X	Ikke relevant.
18. Vil anlægget give anledning til lysgener:				X	Projektet medfører ikke behov for belysning.
19. Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld:				X	I brydningsperioder opstiller Zurface A/S en mobil tank på 2500 liter diesel. Tanken er en overjordisk ståltank med spildbakke. Tank attest skal fremsendes forud for indvindingen. Både tankattest og spildbakke bidrager til at reducere risikoen for spild af diesel til jorden og dermed en reduceret risiko for jordforurening. Ved normal drift skiltes der udenfor området, med, at det er privat område og ingen adgang. Når der sprænges er proceduren at lade et horn lyde 10 min. før sprængning og igen 5 min før. De folk, der arbejder i bruddet, afsøger samtidig området for at sikre at der ikke er nogen, der forsætligt overhører hornet og ikke kommer væk. Hornet sikrer både mandskabets opmærksomhed, samt virker som advarsel til eventuelle folk i området. Bornholms Regionskommune vurderer, at med de nævnte tiltag er risikoen for uheld begrænset og har ikke et omfang eller en karakter, der kan begrunde miljøvurderingspligt.

Anlæggets placering					
20. Forudsætter anlægget ændring af den eksisterende arealanvendelse:				X	Projektet er en fortsættelse af vilkårene fra de sidste 10 års brydning i området og i øvrigt en fortsættelse af 100 års granitbrydning.
21. Forudsætter anlægget ændring af en eksisterende lokalplan for området:				X	Råstofindvindingen ved Præstebo er ikke i strid med kommuneplanen, og er i øvrigt heller ikke lokalplanpligtig. Efter tidligere praksis er der i forbindelse med råstoftilladelse og miljøvurdering for 10 år siden lavet et kommuneplantillæg. Kommuneplantillæg nr. 30 er ikke længere gældende. På baggrund af ny praksis, skal der ikke laves kommuneplantillæg for råstofgraven i forbindelse med fornyet tilladelse.

22. Forudsætter anlægget ændring af kommuneplanen:				X	I kommuneplanen ligger projektområdet indenfor områder udpeget som særligt værdifuldt landskab, større sammenhængende landskaber, nationalt geologisk interesseområde og Grønt Danmarkskort. Særligt værdifuldt landskab Projektområdet ligger inden for et område udpeget som særligt værdifuldt landskab i Kommuneplan 2020. Området beskrives i kommuneplanen som følgende: ”*Det helt specielle ved Paradisbakkerne er de mange meget tætliggende og forholdsvis smalle sprækkedale, der skærer sig gennem terrænet næsten som tunneler og gør terrænet meget kuperet*.” Områdets kvaliteter opsummeres som ”*Skov på særligt terræn af klipper med lineære klippekløfter. Stilhed. Største tæthed af sprækkedale.*”. Grønt Danmarkskort Projektområdet ligger inden for Grønt Danmarkskort i Kommuneplan 2020, idet området er udpeget som eksisterende økologisk forbindelse og eksisterende natur. Projektområdet grænser endvidere op til et areal udpeget som potentiel økologisk forbindelse. Det fremgår blandt andet af retningslinjerne for udpegningerne for naturområder med særlig naturbeskyttelse og eksisterende økologiske forbindelser at: ”*Ubrudte og uforstyrrede natursammenhænge skal bevares og om muligt forbedres, og ændringer i arealanvendelsen må ikke i væsentlig grad forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder”*. Det fremgår blandt andet af retningslinjerne for udpegningen potentiel økologisk forbindelse at: ”*Potentielle økologiske forbindelser for dyr og planter skal så vidt muligt friholdes for ny bebyggelse, tekniske anlæg og anden anvendelse, der kan forringe muligheden for at etablere nye naturområder og sammenhænge mellem eksisterende naturområder*”

					Større sammenhængende landskaber Kvaliteterne som skal bevares i Almindingen. Overordnet er den store sammenhængende skov og de mange rekreative muligheder de største kvaliteter. Derudover er det vigtigt at bevare: - Områder hvor rester af højlyngen kan opleves. - Stilheden. - Den store diversitet i forhold til forskellige skov- og naturtyper. Samlet vurdering for Særligt værdifuldt landskab, Større sammenhængende landskaber og Grønt Danmarkskort Lyden fra sprængningerne og aktiviteten generelt vedbliver. Når råstofferne er udtømt og arealet efterbehandles forsvinder lydgenerne. Bygherre har ved denne råstoftilladelse valgt at friholde månederne marts og april for sprængninger, så tre måneder nu (juli måned inklusiv) friholdes for sprængninger. Som unik biotop bidrager områder til større diversitet i Almindingen. Vandrefalken yngler bl.a. nu i Almindingen. Det vurderes, at projektet i hovedtræk ikke vil forringe natursammenhænge eller levevilkårene for skovens dyr og planter, da areal for projektområdet samt driften forbliver uændret, men med to måneder færre med sprængninger. Området efterbehandles til naturformål med stejle klippeprofiler og søer og vil således udgøre en relativ unik biotop i Almindingen med dertilhørende biodiversitet. Projektet vurderes ikke at medføre ændringer på landskab og natur i en grad som forudsætter en ændring af udpegningerne for særligt værdifuldt landskab, større sammenhængende naturområder og Grønt Danmarkskort.

					Nationalt geologisk interesseområde Projektet vurderes ikke som værende en væsentlig ændring af det bestående miljø og forudsætter ikke ændring af det bestående plangrundlag. Jf. efterbehandlingsplanen efterlades området opryddet med stejle, høje og nøgne klippeprofiler. I området vil interesserede kunne studere de særegne kendetegn for granitforekomsterne i begge geologiske interesseområder. Se pkt. 33 - Geologiske landskabstræk for yderligere information.
23. Indebærer anlægget behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner:				X	Projektet vil ikke begrænse brugen af naboarealer.
24. Vil anlægget udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer og grundvand:				X X	Råstoffer: projektet omhandler udvinding af råstoffer Grundvand: Projektet medfører ikke hindring af fremtidig anvendelse af grundvand
25. Indebærer anlægget en mulig påvirkning af sårbare vådområder:				X	Der er ikke registreret vådområder eller lavbundsområder i projektområdet.
26. Er anlægget tænkt placeret inden for kystnærhedszonen:				X	Projektområdet ligger ikke inden for kystnærhedszonen.
27. Forudsætter anlægget rydning af skov:				X	Der skal ikke ryddes skov
28. Vil anlægget være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker:				X	Projektområdet er ikke beliggende i naturpark, reservat el. lign. Bornholms Regionskommune er ikke bekendt med, at der skulle være planer om at etablere sådanne i området. Dog er Bornholms Regionskommune bekendt med, at Danmarks Naturfredningsforening er i gang med at rejse en fredningssag for Paradisbakkerne. Projektet er ikke til hinder for dette.

29. Tænkes anlægget placeret i Vadehavsområdet:				X	Nej
30. Kan anlægget påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder – Nationalt:				X	Der er en sø beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 beliggende umiddelbart uden for projektområdet mod syd. Projektområdet er udlagt, så søen og det nærmeste areal omkring denne er udeladt. Der skal således ikke foregå nogen aktivitet umiddelbart omkring søen, der sker dermed ingen direkte påvirkning af søen. Søen fødes primært af vand fra nabomatriklen i syd. Søen har eksisteret i mange år. Ansøger beskriver, at regnvand/overfladevand fra bruddet løber bort af sig selv til en åben grøft. Ansøger har ikke hidtil konstateret problemer med, at der løber sediment til søen. Bornholms Regionskommune besigtigede området den 8. december 2022. Det er kommunens vurdering, at overfladevand fra bruddet løber ud af bruddet via kørevejen og herfra til en grøft på den sydlige side af vejen. Denne grøft fører vandet ud af området. Overfladevand fra området omkring søen løber i en grøft nord for kørevejen, som herefter er ført under vejen og over til den før omtalte grøft. Projektområdet omfatter også området omkring kørevejen ind til bruddet. Denne går tæt forbi en anden § 3-beskyttet sø, det ældste brud i området. Der etableres i projektet sedimentationsbassiner på begge sider af vejen, så det sikres, at der ikke løber sedimenter til sø eller målsat vandløb. Der er desuden fremkommet et vandhul bevokset med dunhammer i den mest vestlige del af området. Iflg. Miljøstyrelsens 'Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper' gælder følgende: 'Efter praksis er søer,

Internationalt (Natura 2000):				X	der er dannet som følge af gravning under grundvandsspejlet i råstof-grave, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, når udgravningen er afsluttet, forudsat at søen er større end 100 m^2, og der har udviklet sig et karakteristisk dyre- og planteliv i tilknytning til søen. En råstofgrav betragtes i den sammenhæng normalt som færdigt udgravet, når efterbehandlingen er afsluttet og godkendt af råstofmyndigheden.' Søen/vandhullet bevokset med dunhammer beliggende i den mest vestlige del af området vurderes at være dannet som følge af gravning, men idet udgravningen ikke er afsluttet (efterbehandlingen er ikke afsluttet og godkendt), vurderes søen ikke at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 på nuværende tidspunkt. Dog er der som senere beskrevet observeret larver af stor vandsalamander og på den baggrund har ansøger valgt at udelade dette område fra brydning. Projektet vurderes således ikke at have en væsentlig påvirkning på § 3 beskyttet natur. **Natura 2000** Projektområdet er beliggende indenfor for Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. I henhold til habitatbekendtgørelsens § 5 gælder følgende i forhold til råstofplanlægning: "I de internationale naturbeskyttelsesområder må der ikke udlægges nye områder til råstofindvinding på land. Stk. 2 Miljøstyrelsen kan i særlige tilfælde tillade fravigelse af stk. 1." I dette tilfælde er der ikke tale om udlægning af nyt område til råstofindvinding.

					Herudover gælder jf. § 6 og § 7, stk. 3, at der ved udarbejdelse af råstoftilladelser skal foretages en vurdering af, om det ansøgte har en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området. Kan det ikke udelukkes, skal der foretages en egentlig konsekvensvurdering. Viser vurderingen, at projektet vil medføre en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området og de naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for området, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte. Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne består af et habitatområde (H162) og et fuglebeskyttelsesområde (F80). Projektområdet er beliggende inden for dem begge. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er en række naturtyper. Syd for det eksisterende brydningsområde er der registreret et areal med habitatnaturtypen 'Indlandsklippe'. Umiddelbart nordvest for området er kortlagt et areal med habitatnaturtypen 'Egeskov'. De to naturtyper vurderes ikke at blive berørt af projektet, idet dette kun berører det eksisterende brydningsområde. Projektet vurderes heller ikke at berøre andre kortlagte habitatnaturtyper. På udpegningsgrundlaget for habitatområdet indgår herudover arterne bred vandkalv, lys skivevandkalv, stor vandsalamander, damflagermus og bechsteins flagermus. Damflagermus vurderes af Miljøstyrelsen ikke at være tilstede i Natura 2000-området. Ingen af de øvrige arter er konstateret i dette område i forbindelse med den seneste statslige overvågning (iht. naturdata, der ligger til grund for basisanalyser 2022-2027 Miljøgis (mim.dk)). Der er heller ikke registreret mulige levesteder for arter på udpegningsgrundlaget i eller i umiddelbar nærhed af projektområdet. Heller ikke i databaserne Arter.dk, Naturdata eller Naturbasen er der registreringer af nogen af disse arter i området.

Bornholms Regionskommune har i juni og juli 2023 foretaget flere besigtigelser i området. Ved besigtigelse den 22. juni 2023 undersøgte kommunen ved anvendelse af ketsjer eventuel forekomst af dyrearter i det vandhul, som er fremkommet i den vestlige del af det ansøgte projektområde, samt i den beskyttede sø beliggende umiddelbart syd for det ansøgte projektområde. I begge søer blev der bl.a. fundet larver af stor vandsalamander, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet (se beskrivelse af andre fundne arter i afsnittet om Bilag IV-arter).

På baggrund af de nye oplysninger om forekomst af stor vandsalamander har ansøger valgt at justere det ansøgte brydningsområde, så det ikke berører området med vandhullet.

Figur 1 Luftfoto med markering af det reviderede ansøgte brydningsområde, områder for oplagring af ros og blokke samt fund af arter på udpegningsgrundlaget og Bilag IV-arter i området.

Det er på baggrund af den reviderede ansøgning Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke vil påvirke søerne som levesteder for stor vandsalamander i området. Stor vandsalamander opholder sig generelt ca. to tredjedele af tiden på land. De fleste finder rasteområder få 100 m fra ynglevandhullet. Som rasteområder på land anvender stor vandsalamander skovområder, hvor de opholder sig under

					stammer med råddent træ, sten, døde blade og i musehuller. De overvintrer på land eller i nogle tilfælde som larver på bunden af dybe søer. Projektområdet har karakter af et eksisterende granitbrud og indeholder ikke skov. Projektområdet er omgivet af skov, som stor vandsalamander kan anvende som rasteområde. Den ansøgte aktivitet påvirker ikke arealer med skov, som kan udgøre leveområder for stor vandsalamander. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke medfører en væsentlig påvirkning af Stor vandsalamander og artens udbredelsesområde i Natura 2000-området. På udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er en række fuglearter, hvoraf en del af knyttet til skov. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen, Naturdata og arter.dk, og der er i disse ikke registreringer af fuglearter i projektområdet eller i umiddelbar nærhed heraf. I forbindelse med VVM-redegørelsen, som blev udarbejdet i 2010 forud for tilladelse til fortsat granitbrydning i bruddet, blev området undersøgt for fuglearter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Det kunne konstateres, at der ikke blev fundet eller var kendskab til særlige eller væsentlige ynglende eller rastende fuglearter i eller lige omkring bruddet. De nærmeste registreringer af sjældne/vigtige ynglefugle blev foretaget 500 m syd for området. Projektområdet har karakter af et eksisterende granitbrud og vurderes ikke at indeholde særligt egnede levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget, hverken for arter knyttet til skov eller for arter knyttet til fugtige enge og moser. Der skal i forbindelse med det ansøgte projekt ikke ryddes skov, idet indvindingen foregår i det eksisterende brydningsområde. Der er heller ikke registreret fuglearter eller levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget i umiddelbar nærhed af projektområdet. Det nærmeste kortlagte levested for fuglearter

					på udpegningsgrundlaget i basisanalyse 2022-2027 for Natura 2000-området er Ølene, som er beliggende ca. 4,5 km fra projektområdet. På baggrund heraf vurderer Bornholms Regionskommune, at fortsat drift i bruddet ikke vil medføre væsentlig forstyrrelse for fuglearter på udpegningsgrundlaget for området. Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes samlede vurdering, at det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området og de naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.
Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV:				X	**Bilag IV-arter** Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben. Der skal i henhold til habitatbekendtgørelsens § 10, før der meddeles tilladelse til indvinding, foretages en vurdering af, om projektet kan medføre, at yngle- eller rasteområder for Bilag IV-arter bliver ødelagt eller beskadiget. Bornholms Regionskommune har gennemgået de tilgængelige databaser Naturbasen, Naturdata og Arter.dk, og der er i disse ikke registreringer af Bilag IV-arter i projektområdet. Der er dog tidligere (senest i 2001) registreret løvfrø i en sø beliggende ca. 90 m sydøst for projektområdet og (senest i 2003) i en sø beliggende ca. 435 m vest for brydningsområdet. Bornholms

					Regionskommune er endvidere bekendt med, at der blev hørt løvfrø i nærheden af projektområdet i 2021. Det kan derfor ikke udelukkes, at vandhullet opstået i den vestlige del af projektområdet og den § 3-beskyttede sø beliggende umiddelbart syd for projektområdet kan udgøre leveområder for løvfrø eller andre padder på Bilag IV. Endvidere kan projektområdet også udgøre et muligt leveområde for markfirben, som er en Bilag IV-art. Bornholms Regionskommune har derfor i juni og juli 2023 foretaget flere besigtigelser i området med henblik på at undersøge området for eventuel forekomst af Bilag IV-arter i området. Ved besigtigelse den 7. juni 2023 om aftenen blev der lyttet efter løvfrøer i området. Ved besigtigelse den 22. juni 2023 undersøgte kommunen ved anvendelse af ketsjer eventuel forekomst af dyrearter i det vandhul, som er fremkommet i den vestlige del af det ansøgte projektområde (dette vandhul blev endvidere undersøgt den 12. juni 2023), samt i den beskyttede sø beliggende umiddelbart syd for det ansøgte projektområde. Ved besigtigelser den 15., 16. og 22. juni samt 11. og 13. juli er området blevet undersøgt for forekomst af markfirben. Der blev i vandhullet i den vestlige del af projektområdet registreret Bilag IV-arten stor vandsalamander (samt lille vandsalamander og grøn frø, som dog ikke er Bilag IV-arter). Der blev i den §3-beskyttede sø beliggende umiddelbart syd for projektområdet registreret Bilag IV-arterne løvfrø, stor vandsalamander og springfrø (samt også lille vandsalamander og grøn frø, som ikke er Bilag IV-arter). Der blev i den nordlige kant af projektområdet registreret én forekomst af markfirben (samt flere registreringer af skovfirben, som ikke er en Bilag IV-art). På baggrund af de nye oplysninger om forekomst af stor vandsalamander har ansøger valgt at justere det ansøgte

					brydningsområde, så det ikke berører området med vandhullet i den vestlige del af projektområdet. Både dette vandhul og den § 3-beskyttede sø umiddelbart syd for projektområdet er således begge friholdt for aktivitet. Indvinding må i henhold til råstoftilladelsen ikke foretages dybere end 1 meter over grundvandsspejlet og vil således ikke påvirke grundvandsstanden i området. Det er kommunens vurdering, at overfladevand fra bruddet løber ud af bruddet via kørevejen og herfra til en grøft på den sydlige side af vejen. Denne grøft fører vandet ud af området. Strømningsvejen vurderes ikke at gå gennem nogen af søerne, og der vurderes derfor ikke at være risiko for en væsentlig tilledning af sediment til søerne. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet hverken direkte eller indirekte vil beskadige eller ødelægge søerne som levested for Bilag IV-arter. Som rasteområder på land anvender stor vandsalamander oftest skovområder, hvor de opholder sig under stammer med råddent træ, sten, døde blade og i musehuller, ofte få hundrede meter fra ynglevandhullet. De overvintrer på land eller i nogle tilfælde som larver på bunden af ynglevandhullerne. Når løvfrøen ikke yngler, og dermed er i vandet, kan den findes i solrige områder med en varieret vegetation af blomstrende buske og træer, herunder skovkanter, græsningsoverdrev og levende hegn. I sommermånederne søger løvfrøerne ly i buske eller høje urter, som f.eks. brombær og tjørn, hvor de klatrer op og sidder. De overvintrer på land i samme type områder gemt under nedfaldne blade, dødt ved, i stendynger eller i hulrum under jorden under buske og krat.

					Springfrø anvender som rasteområder uden for ynglesæsonen især lyse løvskove gerne med en varieret vegetation af underskov og ofte langt fra ynglevandhullerne. Projektområdet har karakter af et eksisterende granitbrud med bare klippeflader i selve brydningsområdet og herudover områder med bar jord, ros og blokke. Dele af projektområdet er uden vegetation, mens der i andre dele af projektområdet er en lysåben og relativt sparsom græs- og urtevegetation. Projektområdet indeholder ikke skov. Projektområdet er omgivet af skov på alle sider. Nordøst for projektområdet er et areal, hvor det meste af skoven er ryddet for relativt få år siden, og arealet fremstår lysåbent. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at stor vandsalamander som rasteområde kan anvende skoven omkring projektområdet samt skovbryn og kanter med kratvegetation og stenbunker. Det samme gælder løvfrø og springfrø. De ansøgte aktiviteter i projektområdet vurderes ikke at påvirke skoven og skovbryn/kanter omkring projektområdet. De ansøgte aktiviteter vurderes derfor ikke at beskadige eller ødelægge rasteområder for de tre paddearter. Salamandrene begynder at vandre til yngleområderne i marts-april. Normalt følger de tilvandrende salamandre spredningskorridorer som bevoksninger og skovområder. Salamandrene vandrer fra ynglestederne på fugtige nætter, hvor risikoen for udtørring af dyrenes hud er lav. De kan gå på land fra sidst i juli til midt i oktober. Løvfrøerne vandrer til ynglestederne fra sidste halvdel af april til ind i maj, på lune, ofte regnfulde nætter. Løvfrøen foretrækker at vandre via våde enge, levende hegn og lign. Vandring fra ynglevandhullerne til sommerkvarteret sker for de voksne individer i løbet af juni, evt. begyndelsen af juli, mens det for de nyforvandlede frøer sker i tiden ca. 20. juli til 15. august.

					Springfrøerne vandrer mod ynglevandhullerne på lune nætter i løbet af februar-marts. I maj-juni vil en del af de yngleaktive dyr stadig være ved ynglestederne, mens andre har søgt ud i rasteområderne. De nyforvandlede frøer går typisk på land i begyndelsen af juli med en variation fra midt i juni til ind i august. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektområdet ikke i sig selv udgør en egnet vandrerute for padder, idet det er åbent og goldt uden ret meget egnet vegetation. Den § 3-beskyttede sø grænser op til skov umiddelbart syd for søen, og det vurderes derfor, at de arter, som forekommer i søen, vandrer til og fra søen syd fra og dermed ikke gennem projektområdet. Løvfrø er tidligere registreret i en sø beliggende ca. 150 m sydøst for den § 3-beskyttede sø og i en sø beliggende ca. 500 m vest for. Vandring af løvfrøer mellem disse tre søer kan ske gennem skov uden at krydse projektområdet. Stor vandsalamander vil dog skulle vandre gennem projektområdet for at komme til rasteområder i skov, og der kan også forekomme en vis udveksling mellem vandhullet og den § 3-beskyttede sø. Projektområdet er et eksisterende granitbrud. Fortsat aktivitet i området vurderes derfor ikke at medføre en afgørende ændring af forholdene i området og vil ikke medføre nye barrierer for padders vandring. Der vil af hensyn til vandrefalken ikke ske nogen sprængninger i bruddet i marts-april, som er de to måneder, hvor stor vandsalamander vandrer til ynglevandhullerne. Også løvfrø og springfrø kan vandre på dette tidspunkt. I juli må der ikke arbejdes eller ske transport til og fra bruddet, dog kan der i mindre omfang afhentes blokke. Alle de registrerede arter kan gå på land i denne periode men kan dog også gå på land tidligere eller senere. Stor

					vandsalamanders vandringer sker næsten udelukkende om natten. Også løvfrø og springfrø vandrer gerne om natten. Arbejdet i bruddet skal foregå mellem kl. 7 og 17 (mandag til fredag). Der er således ikke aktivitet i bruddet om aftenen og natten. Det er på baggrund af ovenstående Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke vil medføre nogen væsentlig ændring af forholdene for vandrende padder i området. Markfirben er i forbindelse med besigtigelserne registreret i den nordøstlige del af projektområdet. Her er der langs den nordlige kant af projektområdet en strækning med forekomst af sten og stenbunker, som grænser op til kratvegetation med bl.a. pil og brombær. Området er eksponeret for solindstråling fra syd, så firbenene kan varme sig i solen på de blottede sten og smutte ind i krattet for skjul og skygge. Både markfirben og de individer af skovfirben, som blev observeret i projektområdet, blev registreret på denne strækning. Området er beliggende i projektområdet men er på kortet i ansøgningsmaterialet ikke markeret til nogen anvendelse. Mellem denne strækning og kørevejen er et mere plant areal, som i ansøgningsmaterialet er markeret til oplagring af ros og blokke. Bornholms Regionskommune vurderer, at oplagringen ikke påvirker strækningen, hvor firbenene er observeret. Markfirbenet yngler på en række forskellige typer af biotoper. Kendetegnende for disse yngleområder er, at de indeholder soleksponerede skråninger med veldrænede, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Rasteområdet for de voksne markfirben er typisk kraftigt soleksponeret, veldrænet og indeholder skjulesteder som stensætninger og -bunker, buskadser og urtetykninger.

					I databaserne Naturbasen, Naturdata og Arter.dk er der registreret forekomster af markfirben ca. 1-1,5 km fra projektområdet i Paradisbakkerne. Markfirben i Præstebo udgør formodentlig en relativt isoleret indlandsbestand. Det er sandsynligt, at markfirbenene også opholder sig på arealet nordøst for projektområdet, som fremstår som et lysåbent areal. En ny råstoftilladelse vil betyde, at driften i bruddet fortsætter. Det er råstofindvindingen, som har skabt de forhold med bar jord og klipper, som er i projektområdet i dag. Fortsat drift vil betyde, at denne type arealer fortsat vil være til stede i projektområdet. Selve brydningen foretages i hård klippe, som ikke i sig selv vurderes at kunne udgøre et yngleområde for markfirben. Herudover vil der i projektområdet fortsat være oplagsarealer med bar jord og oplagring af ros og blokke, og der vil være et overjordsdepot. Der vil således fortsat være forhold til stede i projektområdet, som kan være gunstige for markfirben, og der sker i henhold til den planlagte anvendelse af projektområdet ikke nogen ødelæggelse eller beskadigelse af den kantstrækning, hvor markfirben er registreret. Det er på den baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den ansøgte aktivitet ikke vil ødelægge eller beskadige yngle- eller rasteområder for markfirben i området. Der sker ikke rydning af skov eller enkeltstående større træer i forbindelse med projektet, hvorfor det ikke vurderes at påvirke træer, som kan udgøre yngle- eller rasteområder for flagermus. Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at den ansøgte råstofindvinding ikke vil medføre forsætlig forstyrrelse af eller drab på individer eller beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter. Kildehenvisninger: For viden om Bilag IV-arternes levevis er primært anvendt følgende kilder:

Forventes området at rumme danske rødlistearter:				X	’Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV’. Videnskabelig rapport fra DCE nr. 520. 2023 SR520.pdf (au.dk) ’Nordens padder og krybdyr’. Kåre Fog, Adam Schmedes og Dorthe Rosenørn de Lasson. Gads Forlag 2001. Samt i mindre omfang artsbeskrivelser på www.naturbasen.dk Naturbasen - Danmarks Nationale Artsportal **Rødlistearter:** I forbindelse med behandling af ansøgning om råstoftilladelse til Præstebo Stenbrud er Bornholms Regionskommune af DOF Bornholm blevet gjort opmærksom på, at vandrefalken i 2022 ynglede i nærheden af det ansøgte brydningsområde. Vandrefalk er en af de fuglearter, som er på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Arten er ikke på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, hvor stenbruddet er beliggende. Bornholms Regionskommune skal i forbindelse med screeningen for miljøvurderingspligt foretage en vurdering af, om realiseringen af råstoftilladelsen vil medføre sådanne forringelser af levestedet for vandrefalken eller forsætligt medføre en så væsentlig forstyrrelse i yngleperioden, at det kan påvirke arten på bestandsniveau[5]. Vandrefalken er på den danske rødliste med kategorien sårbar (VU) for ynglebestanden. Trenden for arten er, at den er i fremgang. Ifølge oplysningerne fra DOF Bornholm holder vandrefalken til på de stejle klippesider i det gamle granitbrud ved Præstebo, som ikke længere er aktivt. Det gamle brud er beliggende ved

[5] Klagenævnsafgørelse PKN21/11969

siden af adgangsvejen til det eksisterende brud (se Figur 2 herunder).

Figur 2 Brydnings- og arbejdsområde (før det blev indskrænket), adgangsvej samt vandrefalkens ynglested indtegnet ved Præstebro Stenbrud indtegnet på et luftfoto.

Vandrefalkeparret ved Præstebo Granitbrud er ifølge DOF Bornholm et nyetableret par. De blev observeret i det gamle brud i 2021 men uden at yngle, hvilket er helt normalt for nye par. I 2022 ynglede de og fik unger på vingerne. Vandrefalke er normalt meget tro mod ynglepladser, og hvis de ikke forstyrres, kan de blive i det samme redeområde i mange år. Bornholms

					Regionskommune har konstateret, at der også i 2023 har været vandrefalk, som har holdt til i det gamle brud. Af DOF-basen fremgår det, at der i 2022 var 14 ynglepar af vandrefalk i Danmark[6]. DOF Bornholm har til Bornholms Regionskommune oplyst, at der i 2022 var fem vandrefalkepar på Bornholm. Heraf ynglede tre par med succes, nemlig i Stubbeløkken Granitbrud, ved Helligdomsklipperne og i Præstebo Granitbrud. De andre steder, hvor vandrefalk er observeret på Bornholm i 2022, har de ifølge DOF Bornholm ikke haft yngleaktivitet eller er blevet forstyrret væk. Vandrefalk kan være følsom for forstyrrelse i yngleperioden. Miljøstyrelsen skriver på deres hjemmeside, at man kan hjælpe arten ved at holde god afstand til reden. Den gængse anbefaling er, at man ikke bør komme nærmere end 200-300 meter fra vandrefalkens rede. Afstanden mellem brydnings- og arbejdsområdet i Præstebo Stenbrud og vandrefalkens ynglested er ca. 150 m på det korteste sted. Afstanden fra adgangsvejen til vandrefalkens ynglested er ca. 80 m på det korteste sted (se Figur 2). Endvidere opstiller Zurface en mandskabsvogn langs adgangsvejen ca. 85 m fra redestedet. Vandrefalkens ynglested er således beliggende uden for det ansøgte projektområde ved Præstebo Stenbrud, men inden for en afstand, hvor vandrefalken potentielt kan blive påvirket af forstyrrelse. Zurface har oplyst, at de vil friholde månederne marts-april for sprængninger af hensyn til vandrefalken, men der vil stadig være kørsel med blokke på adgangsvejen. Endvidere friholdes

[6] Danmarks Fugle - Vandrefalk (dofbasen.dk)

					juli måned for aktiviteter, dog kan der i mindre omfang afhentes blokke. Zurface har endvidere oplyst, at mandskabsvognen er placeret det pågældende sted, fordi det er der, der er faciliteter som fx strøm og samletank, og at den derfor ikke kan flyttes til en anden placering. Bornholms Regionskommune kan se, at der er givet tilladelse til opstilling af mandskabsvogn med nedgravet samletank på den pågældende placering i 1988. Zurface oplyser, at det er en mobil vogn, som står der, når der arbejdes i bruddet, og at de nu, hvor de kender til vandrefalkens tilstedeværelse, vil tage størst mulige hensyn, når de er der. Bornholms Regionskommune vurderer umiddelbart, at idet yngleparret ved Præstebo Stenbrud var et ud af kun tre ynglende par på Bornholm og 14 ynglende par i Danmark i 2022, kan det ikke udelukkes, at en væsentlig forstyrrelse af vandrefalken ved Præstebo Stenbrud vil kunne medføre en påvirkning på bestandsniveau. Vandrefalken har dog ud over de tre steder også flere andre mulige yngleområder på Bornholm, hvor den er observeret eller tidligere har ynglet, mens Præstebo er et nyt ynglested for vandrefalken på Bornholm. Vandrefalken yngler som beskrevet ovenfor også i Stubbeløkken, som er et stort, aktivt granitbrud på Bornholm. Her har DOF registreret vandrefalk siden 2012. Fra 2013 til og med 2022 har vandrefalkene hvert år haft ynglesucces i bruddet og har på de ti år i alt fået 27 unger. NCC, som driver Stubbeløkken Granitbrud, har oplyst, at der sprænges jævnligt, også i yngleperioden, og at der kører gummiged hver dag. Arbejdsstedet med sprængninger flytter rundt. Pt. (april 2023) sprænges der maks. 100 m fra redestedet. Tidligere er der sprunget lige neden for redestedet. Der køres med maskiner på en arbejdsvej beliggende lige ovenfor klippesiden, hvor vandrefalken yngler, og nogle gange

					også på en vej under. Der er således meget støv og støj, men medarbejderne oplever, at vandrefalken ikke påvirkes heraf. En gang har de oplevet, at en vandrefalk har siddet på gelænderet på gummigeden, mens den kørte rundt. De halvvoksne unger sidder også nogle gange på sten nede i bruddet. Reden er på en stejl klippeside, så ingen kommer helt i nærheden af reden, undtagen når ungerne bliver ringmærket. DOFs observatør konkluderer tilsvarende, at vandrefalkene tilsyneladende befinder sig godt i bruddet på trods af store maskiner, mænd i gule hjelme og jævnlige sprængninger. Ifølge observatøren kan det skyldes, at der er en vis daglig rytme i arbejdet, og at de store maskiner helt åbenlyst er ufarlige. Sammenlignet med de nedlagte brud i Lobbæk og Vang har succesen i Stubbeløkken været meget stor. Der er ikke foretaget sprængninger eller været anden aktivitet i Præstebo Stenbrud i 2022, så der er ikke herfra nogen erfaringer med, hvorvidt det påvirker ynglende vandrefalke. Zurface oplyser, at der i 2021 blev arbejdet i bruddet i perioden 9. august til 10. september, hvor der blev foretaget to sprængninger og kørt ros væk. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af erfaringerne fra Stubbeløkken Granitbrud, at vandrefalken kan yngle tæt på brydningsaktivitet, sprængninger og kørsel med store køretøjer som gummiged uden at blive påvirket heraf. Der er således i Stubbeløkken erfaringer med både sprængninger og arbejdskørsel inden for tilsvarende og kortere afstande af vandrefalkens redested sammenlignet med afstandene ved Præstebo Stenbrud. Stubbeløkken er sammenlignet med Præstebo et langt større stenbrud, hvorfor der er meget større aktivitet men derfor også mere jævnlig aktivitet. I Præstebo er der skov mellem brydningsområdet og redestedet, hvorfor brydningsaktiviteterne

					ikke er direkte synlige fra vandrefalkens redested. Kørsel på adgangsvejen ca. 80 m fra redestedet og mandskabsvognen ca. 85 m fra redestedet er dog synlig fra redestedet. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering på baggrund af ovenstående, at de ansøgte aktiviteter i Præstebo Stenbrud vil blive bemærket af vandrefalken, men at de ikke vil medføre så væsentlige forstyrrelser af vandrefalken i yngleperioden, at det vil skræmme fuglen bort og hermed hindre den i at yngle på lokaliteten. Bornholms Regionskommune baserer vurderingen på særligt følgende forhold: • erfaringerne fra Stubbeløkken Granitbrud, som viser, at brydningsaktivitet (med sprængninger, arbejdskørsel med maskiner samt tilstedeværelse af arbejdsfolk) og ynglende vandrefalke kan eksistere succesfuldt side om side samt • at redestedet og brydningsområdet ved Præstebo er adskilt af skov, så arbejdsområdet ikke er synligt fra vandrefalkens redested, • at Zurface undlader sprængninger i perioden marts-april, som er den tidlige ynglefase, hvor vandrefalken ankommer, lægger æg og påbegynder rugningen, og hvor vandrefalken er særligt følsom for forstyrrelser. I forbindelse med efterbehandlingen vil stejle sider i bruddet blive bevaret. Dette kan på sigt give flere mulige yngleområder for vandrefalken. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på rødlistearter og Bilag I-arter.

31. Kan anlægget påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet: Overfladevand:				X	EU's vandrammedirektiv fastlægger rammerne for beskyttelsen af vandløb og søer, overgangsvande (flodmundinger, laguner o.l.), kystvande og grundvand i alle EU-lande. Formålet med vandrammedirektivet er at forebygge yderligere forringelse og beskytte og forbedre vandøkosystemernes tilstand og, hvad angår deres vandbehov, også tilstanden for jordbaserede økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemerne. Vandrammedirektivet er udmøntet i lov om vandplanlægning[1], der indeholder de overordnede bestemmelser om vanddistrikter, myndigheders ansvar, miljømål, planlægning og overvågning mv. Indsatsprogrammerne i Danmark, er beskrevet i Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter (Statens Vandområdeplaner). Ifølge § 8 i indsatsbekendtgørelsen, skal kommunalbestyrelsen ved administration af lovgivningen forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster ikke forhindres. De naturlige strømningsveje indikerer, at vandet kommer fra syd og strømmer i nordlig retning til en dam i den sydlige del af projektområdet. Herfra ledes vandet via et åbent vandløb i retningen af en dam, som ligger nordvest for det afgrænsede projektområde. Fra dammen strømmer vandet mod nordvest i retningen af Tilløb til Vase Å. Tilløb til Vase Å er er målsat til god økologisk tilstand jf. Statens Vandområdeplaner 2021-2027. Den samlede økologiske tilstand er moderat i Tilløb til Vase Å. Den økologiske tilstand for smådyr er moderat. Den

[1] LBK nr. 126 af 20/01/2017: Lovbekendtgørelse om vandplanlægning

					økologiske tilstand er ukendt for vandplanter og fisk. Tilløb til Vase Å er registreret ca. 370 m fra den nordlige del projektområdet. Ifølge indsatsbekendtgørelsens § 8, må projekter ikke bevirke, at den økologiske tilstand forringes i målsatte vandløb. Hvis projektet bevirker, at der etableres nye brydningsområder, så skal det sikres, at projektet ikke bevirker øget afstrømning af støv mv. til vandløbet mellem de to damme og opstrøms målsatte vandløb. Dette sikres via sedimentation i bassiner. Når der sikres sedimentation af overfladevandet fra nye brydningsområder- før det ledes til recipient, vurderer vandløbsmyndigheden ikke, at projektet vil bevirke en forringelse af Tilløb til Vase Å eller at miljøet vil blive påvirket væsentligt som følge af projektet.
Grundvand:				X	Der er ingen grundvandsinteresser i området eller i umiddelbar nærhed. Nærmeste interessante område for drikkevand ligger 600 meter væk og vil ikke blive påvirket af aktiviteten. Brydningen og gravningen i øvrigt må ikke stikke dybere end en meter over grundvandsstand.
Naturområder:				X	Projektet vurderes potentielt at kunne påvirke naturområder med fastsatte miljøkvalitetsnormer i den forstand, at der for arter og naturtyper i Natura 2000-områder er fastlagt mål om, at arterne og naturtyperne skal have en gunstig bevaringstilstand. Bornholms Regionskommune har imidlertid vurderet, at der ikke sker nogen væsentlig påvirkning af arter og naturtyper i Natura 2000-området. Se også punkt 30 i afsnittet om Natura 2000.
Boligområder (støj/lys og Luft):				x	Der er ingen boligområder i nærheden.

32. Tænkes anlægget etableret i et tæt befolket område:					Området omkring råstofområdet består af skov og spredte gårde/boliger.
33. Kan anlægget påvirke:					
Historiske landskabstræk:				X	Området indeholder ikke fredninger, fortidsminder eller fortidsmindebeskyttelseslinjer. Der er registreret beskyttede diger omkring projektområdet. Der er registreret et beskyttet dige langs en del af projektområdets nordlige grænse. Diget er i dag mærket af en naturlig erosion. Brydningen vil ikke påvirke diget yderligere. Slots- og Kulturstyrelsen har kontaktet kommunen herom, for at få deres databaser opdateret. Slots- og Kulturstyrelsen har ikke yderligere kommentarer til diget.
Kulturelle landskabstræk:				X	Projektområdet ligger udenfor udpegede kulturmiljøområder i Kommuneplan 2020.
Arkæologiske værdier/landskabstræk:				X	Bornholms Museum oplyser, at de ingen bemærkninger har til råstofindvinding i området.
Æstetiske landskabstræk:				X	Projektområdet ligger inden for et område udpeget som særligt værdifuldt landskab i Kommuneplan 2020. Området beskrives i kommuneplanen som følgende: ”*Det helt specielle ved Paradisbakkerne er de mange meget tætliggende og forholdsvis smalle sprækkedale, der skærer sig gennem terrænet næsten som tunneler og gør terrænet meget kuperet*.” Områdets kvaliteter opsummeres som ”*Skov på særligt terræn af klipper med lineære klippekløfter. Stilhed. Største tæthed af sprækkedale.*”. Det vurderes, at projektet i hovedtræk ikke er i modstrid med udpegningen, idet yderligere areal ikke beslaglægges for

					projektområdet og driften i øvrigt forbliver uændret. Området efterbehandles til naturformål med stejle klippeprofiler, kuperet landskab med søer
Geologiske landskabstræk:				X	I Kommuneplan 2020 ligger projektområdet i et geologisk interesseområde (Paradisbakkerne og Fælled) og grænser op til et andet geologisk interesseområde (Præstebo Stenbrud). Paradisbakkerne og Fælled Den geologiske værdi er beskrevet således: ”*Landskabet illustrerer overbevisende, hvorledes undergrunden sætter sit dominerende præg på det nutidige landskab*”. Naturforvaltningen for området er beskrevet således: ”*Det er vigtigt, at de geologiske landskabsformer og sammenhæng fremtræder klart i landskabet*” Præstebo Stenbrud Den geologiske værdi er beskrevet således: ”*Lokaliteten er værdifuld, fordi der i stenbruddene ses friske flader af Paradisbakke Migmatit.*”. Naturforvaltningen for området er beskrevet således: ”*Så længe der brydes, vil der til stadighed fremkomme friske brudflader i migmatitten.*” I de overordnede retningslinjer for geologi i Kommuneplan 2020 står der bl.a.: ”3.4.3 *Eksisterende profiler i råstofgrave og kyster mm. skal bevares og friholdes for tilgroning. Således bør der ved råstofindvinding tages hensyn til geologiske værdier, således at særlige profiler mm. sikres ved en hensigtsmæssig brydning, gravning og efterbehandling*.” Og ”*3.4.4 Eksisterende profiler i råstofgrave og kyster mm. skal bevares og friholdes for tilgroning. Således bør der ved*

					råstofindvinding tages hensyn til geologiske værdier, således at særlige profiler mm. sikres ved en hensigtsmæssig brydning, gravning og efterbehandling.” Projektet vurderes ikke at være i modstrid med de geologiske interesser udpegningerne skal varetage. Jf. efterbehandlingsplanen efterlades området opryddet med stejle, høje og nøgne klippeprofiler. I området vil interesserede kunne studere de særegne kendetegn for granitforekomsterne i begge geologiske interesseområder.
34. Kan anlægget påvirke oversvømmelsesrisiko				**X**	ikke relevant
Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning					
35. Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning:				**X**	Projektet er en fortsættelse af vilkårene fra de sidste 10 års brydning i området. Projektet vil medføre støj, men holder sig indenfor de vejledende støjgrænser og Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at støj vil udgøre en negativ, men ikke væsentlig miljøpåvirkning. Yderligere er der forventede miljøpåvirkninger ved: Nationalt og internationalt beskyttet natur samt danske rødlistearter (punkt 30, underpunkt 1, 2 og 4) Områder med fastsatte miljøkvalitetsnormer, naturområder (punkt 31, underpunkt 3) Bornholms Regionskommune har i de ovenstående punkter vurderet, at de forventede miljøpåvirkninger er begrænsede og ikke væsentlige. Bornholms Regionskommune vurderer yderligere, at området ikke er sårbart overfor de forventede miljøpåvirkninger.
36. Er der andre anlæg eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (Kumulative forhold):				**X**	Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til yderligere råstofprojekter eller andre projekter i nærområdet, der sammen

					med nærværende projekt kan medføre en miljømæssig påvirkning.
37. Er der andre kumulative forhold?				X	Kommunen er ikke bekendt med andre kumulative forhold i området.
38. Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal:					2.2 ha projektområde. Udenfor projektområdet vil naboer kunne høre sprængninger og bemærke aktiviteten i området. Påvirkningerne vurderes ikke som væsentlige.
39. Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen:					Selvom støjgrænser overholdes forventer Bornholms Regionskommune at de nærmeste naboer vil kunne blive berørt. Der bor 8 naboer indenfor 500 meter af projektområdet. 4 af disse naboer bor indenfor 300 meter af projektområdet, hvoraf den ene er lodsejer. Forbipasserende vil i mindre grad også kunne blive berørt.
40. Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunens område:				X	Projektets miljøpåvirkninger vurderes at være lokale og rækker ikke ud over kommunens grænser.
41. Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande:				X	Projektets miljøpåvirkninger vurderes at være lokale og rækker ikke ud over kommunens grænser.
42. Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige – Enkeltvis: Eller samlet:				 X X	 Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvinding vil medføre mindre miljøpåvirkninger, som enkeltvis ikke kan anses for væsentlige. Kommunen vurderer, at den ønskede råstofindvindings enkelte miljøpåvirkningerne ikke samlet set kan anses for væsentlige.
43. Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks:				X	Miljøpåvirkningerne omfatter støj og vibrationer og påvirkning på natur. Miljøpåvirkningerne er velbelyste fra den VVM-redegørelse, som ledsagede sidste råstofindvindingstilladelse.

					Da der er tale om fortsættelse af samme drift på samme areal, vil projektet ikke medføre nye eller ændrede miljøpåvirkninger. Der er dog siden sidste råstoftilladelse indvandret vandrefalk samt stor vandsalamander til området. Ansøger har indarbejdet tiltag og hensyn til vandrefalken og har tilrettet brydningsområdet af hensyn til stor vandsalamander, og på den baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at projektet ikke medfører væsentlige påvirkninger på vandrefalkens og stor vandsalamanders muligheder for at yngle i området.
44. Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen:		X			Naboer vil kunne høre sprængninger fra driften. Der vil også være påvirkninger af de naturmæssige værdier, som beskrevet i punkt 30, underpunkt 1, 2 og 4 og punkt 31, underpunkt 3. Påvirkningerne vurderes ikke væsentlige
45. Er påvirkningen af miljøet – Varig:				X	Tilladelse til brydning gives på 10-årig basis. Ved udløb af råstoftilladelse, kan ansøges om en ny. Når der ikke er mere råstof at indvinde ophører driften.
Hyppig:				X	Zurface har ansøgt om driftstider alle hverdage. Sprængning og udkørsel vil dog ikke foregå hver dag, og der vil være pauser i marts-april af hensyn til vandrefalk og i juli af hensyn til turisme. Påvirkningerne vurderes ikke væsentlige
Reversibel:				X	Efter indvinding vil området efterbehandles til naturformål
Konklusion					
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at det anmeldte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at det er VVM-pligtigt:				X	Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke skal gennemføres en miljøvurdering (VVM) i forbindelse med den ansøgte aktivitet.

					Afgørelsen er begrundet i, at: • projektet ikke strider mod den planlægningsmæssige anvendelse af området • det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på naturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området • det ansøgte projekt vurderes ikke at ødelægge eller beskadige yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter. • det ansøgte ikke vurderes at medføre en væsentlig forstyrrelsen af Bilag IV-arter • der i øvrigt ikke vurderes at være væsentlige miljøpåvirkninger af projektet • påvirkningerne på miljøet er velbelyste og området har været i brug til samme aktivitet og under samme vilkår i de sidste 10 år

Dato: 18.09.2023 Sagsbehandlere: Mette Nordvig Sonne

Bilag B

Bygherres ansøgning for screening for VVM

Bilag 1, BEK nr. 447 af 10/05/2017

VVM-anmeldeskema

Til brug for ansøgning om tilladelse til Råstofindvinding/Stenbrud_____

Indsendes til Bornholms Regionskommune på e-mail til:

tm@brk.dk

Basisoplysninger	Tekst	
Projektbeskrivelse (kan vedlægges)	**Der er tale om en fortsættelse af stenbrydning (paradis granit) som har fundet sted løbende i mere end 100 år i det pågældende stenbrud. Senest har der været givet tilladelse til indvinding i perioden april 2011 til april 2021**	
Navn, adresse, telefonnr. og e-mail på bygherre	**ZURFACE A/S** **Tronholmen 28B** **8986 Randers SØ** **CVR: 34903093**	
Navn, adresse, telefonnr. og e-mail på kontaktperson	**Torben Enøe Rasmussen** **B-Vej 4, 2300 København S** **Mobilnr.: 20616990** **E-mail: TER@Zurface.dk**	**Konsulent/Rådgiver:** **Råstofkonsulenten** **v/ Heidi Ritterbusch** **heidiritterbusch@gmail.com** **Tlf +4527882214** **CVR 33434243**
Projektets adresse, matr. nr. og ejerlav	**Paradisbakkevej 13** **3740 Svaneke** **Matr. nr.(e): 149e** **Ejerlav: Hovedejerlavet, Ibsker** **Ejerlavsnr: 1390251**	
Projektet berører følgende kommune eller kommuner (omfatter såvel den eller de kommuner, som projektet er placeret i, som den eller de kommuner, hvis miljø kan tænkes påvirket af projektet)	**Bornholms Regionskommune**	

Oversigtskort i målestok 1:50.000	**Se kortbilag 1 til ansøgning**		
Kortbilag i målestok 1:10.000 eller 1:5.000 med indtegning af projektet og projektet (vedlægges dog ikke for strækningsprojekt)	**Se kortbilag 2 til ansøgning**		
Forholdet til VVM reglerne	**Ja**	**Nej**	
Er projektet opført på bilag 1 til denne bekendtgørelse		**X**	Hvis ja, er der obligatorisk VVM-pligtigt. Angiv punktet på bilag 1:
Er projektet opført på bilag 2 til denne bekendtgørelse	**X**		Hvis ja, angiv punktet på bilag 2: **2a Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning**

Projektets karakteristika	**Tekst**
1. Hvis bygherren ikke er ejer af de arealer, som projektet omfatter angives navn og adresse på de eller den pågældende ejer, matr. nr. og ejerlav	**Matr. Nr. 149e Hovedejerlavet, Ibsker** **Lillian Marie Rasmussen** **Paradisbakkevej 13** **3740 Svaneke**
2. Arealanvendelse efter projektets realisering Det fremtidige samlede bebyggede areal í m^2 Det fremtidige samlede befæstede areal i m^2 Nye arealer, som befæstes ved projektet i m^2	**Der etableres ikke blivende bygninger eller befæstede arealer** **0 m2** **0 m2** **0 m2**
Projektets karakteristika	**Tekst**
3. Projektets areal og volumenmæssige udformning Er der behov for grundvandssænkning i forbindelse med projektet og i givet fald hvor meget i m Projektets samlede grundareal angivet i ha eller m^2 Projektets bebyggede areal i m^2 Projektets nye befæstede areal i m^2 Projektets samlede bygningsmasse i m^3 Projektets maksimale bygningshøjde i m	**Der er ikke behov for grundvandssænkning** **2,2 hektar** **Der etableres/opføres ikke befæstede arealer/bygninger**

En beskrivelse af omfanget af eventuelle nedrivningsarbejder i forbindelse med projektet	**Der nedrives ikke eksisterende bygninger mv.**
4. Projektets behov for råstoffer i projektsperioden Råstofforbrug i projektsperioden på type/kvalitet og mængde: Vand- mængde i projektsperioden Affaldstype og mængder i projektsperioden Spildevand – mængde og type i projektsperioden Spildevand med direkte udledning til vandløb, søer, hav i projektsperioden Håndtering af regnvand i projektsperioden Projektsperioden angivet som mm/åå – mm/åå	**Der forventes et forbrug på ca. 20.000 liter brændstof (miljødiesel) årligt til maskiner mm. Derudover anvendes sprængstof til selve brydningen.** **Der anvendes ikke vand til brydningen.** **Der produceres små mængder spildolie og hydraulikolie fra maskiner mm.** **Der produceres ikke spildevand til udledning** **Regnvand/overfladevand løber bort af sig selv til åben grøft** **01/2023 – 01/2033**
5. Projektets kapacitet for så vidt angår flow ind og ud samt angivelse af placering og opbevaring på kortbilag af råstoffet/produktet i driftsfasen: Råstoffer – type og mængde i driftsfasen Mellemprodukter – type og mængde i driftsfasen Færdigvarer – type og mængde i driftsfasen Vand – mængde i driftsfasen	**Der er tale om en produktion af granit og der er ikke noget flow af råstoffer hertil.** **Mellemprodukter og færdigvarer produceret i stenbruddet, opbevares i bunden af det eksisterende stenbrud Jf. tidligere tilladelse oplagres aldrig mere end maksimalt 10.000 m3 fast klippe, svarende til maks 2 års produktion.** **Der anvendes ikke vand til produktionen**
Projektets karakteristika	**Tekst**
6. Affaldstype og mængder, som følge af projektet i driftsfasen: Farligt affald: Andet affald: Spildevand til renseprojekt: Spildevand med direkte udledning til vandløb, sø, hav: Håndtering af regnvand:	**Intet farligt affald** **< 200 L spildolie årligt og små mængder brændbart affald. Alt affald bringes til Klippeløkken stenbrud og bortskaffes herfra.** **Intet spildevand udledes.** **Regnvand nedsiver/løber selv naturligt ud af bruddet ved store nedbørsmængder.**

Projektets karakteristika	Ja	Nej	Tekst
7. Forudsætter projektet etablering af selvstændig vandforsyning?		X	**Der ønskes, efter nærmere aftale med BRK/vandløbsmyndigheden etableret et lille vandhul/bassin i niveau med, men uden forbindelse til - den eksisterende §3 beskyttede sø. Vandet i det pågældende vandhul ønskes desuden anvendt til støvdæmpning i tørre perioder.**
8. Er projektet eller dele af projektet omfattet af standardvilkår?		X	Hvis "ja" angiv hvilke. Hvis "nej" gå til punkt 10
9. Vil projektet kunne overholde alle de angivne standardvilkår?			Hvis "nej" angives og begrundes hvilke vilkår, der ikke vil kunne overholdes.
10. Er projektet eller dele af projektet omfattet af BREF-dokumenter?		X	Hvis "ja" angiv hvilke. Hvis "nej" gå til pkt. 12.
11. Vil projektet kunne overholde de angivne BREF-dokumenter?			Hvis "nej" angives og begrundes hvilke BREF-dokumenter, der ikke vil kunne overholdes.
12. Er projektet eller dele af projektet omfattet af BAT-konklusioner?		X	Hvis "ja" angiv hvilke. Hvis "nej" gå til punkt 14.
13. Vil projektet kunne overholde de angivne BAT-konklusioner?			Hvis "nej" angives og begrundes hvilke BAT-konklusioner, der ikke vil kunne overholdes.
14. Er projektet omfattet af en eller flere af Miljøstyrelsens vejledninger eller bekendtgørelser om støj eller eventuelt lokalt fastsatte støjgrænser?	X		Miljøstyrelsens vejledning 6/1984 om ekstern støj fra virksomheder.
15. Vil anlægsarbejdet kunne overholde de vejledende grænseværdier for støj og vibrationer? Se ovenfor	X		Hvis "nej" angives overskridelsens omfang og begrundelse for overskridelsen
16. Vil det samlede projekt, når projektet er udført, kunne overholde de vejledende grænseværdier for støj og vibrationer? Se ovenfor.	X		Hvis "nej" angives overskridelsens omfang og begrundelse for overskridelsen
17. Er projektet omfattet af Miljøstyrelsens vejledninger, regler og bekendtgørelser om luftforurening? Se nedenfor		X	Hvis "ja" angives navn og nr. på den eller de pågældende vejledninger, regler eller bekendtgørelser. Hvis "nej" gå til pkt. 20.
Projektets karakteristika	**Ja**	**Nej**	**Tekst**
18. Vil anlægsarbejdet kunne overholde de vejledende grænseværdier for luftforurening? Se ovenfor.	X		Hvis "Nej" angives overskridelsens omfang og begrundelse for overskridelsen.
19. Vil det samlede projekt, når anlægsarbejdet er udført, kunne overholde de vejledende grænseværdier for luftforurening? Se ovenfor Såfremt der allerede foreligger oplysninger om de indvirkninger, projektet kan forventes at få på miljøet som følge af den forventede luftforurening, medsendes disse oplysninger.	X		Hvis "Nej" angives overskridelsens omfang og begrundelse for overskridelsen.

20. Vil projektet give anledning til støvgener eller øgede støvgener - I anlægsperioden? - I driftsfasen?		X X	**Generelt forventes projektet ikke at give anledning til væsentlige støvgener. Der kan dog i korte perioder i driftsfaser opstå støv i forbindelse med hhv. sprængninger, udsavning, læsning og transport af materialer ud af bruddet.**
21. Vil projektet give anledning til lugtgener eller øgede lugtgener - I anlægsperioden? - I driftsfasen?		X X	**Projektet vil ikke give anledning til lugtgener**
22. Vil anlægget som følge af projektet have behov for belysning som i aften og nattetimer vil kunne oplyse naboarealer og omgivelserne. - I anlægsperioden? - I driftsfasen?		X X	**Projektet vil ikke medføre behov for at etablere belysning**
23. Er anlægget omfattet af risikobekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer BEK nr 372 af 25/04/2016?		X	

Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
24. Kan projektet rummes inden for lokalplanens generelle formål?	X		**Det ansøgte areal er ikke omfattet af en lokalplan**
25. Forudsætter projektet dispensation fra gældende bygge- og beskyttelseslinjer?	X		**Der er registreret beskyttet sten- eller jorddiger langs det eksisterende stenbruds nordlige skel samt langs den østlige del af det eksisterende stenbruds sydlige skel.**
26. Indebærer projektet behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer?		X	**Projektet begrænser ikke anvendelsen af naboarealer**
27. Vil projektet kunne udgøre en hindring for anvendelsen af udlagte råstofområder?		X	**Der er tale om råstofindvinding i udlagt råstofgraveområde**
28. Er projektet tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen?		X	
29. Forudsætter projektet rydning af skov? (skov er et bevokset areal med træer, som danner eller indenfor et rimeligt tidsrum ville danne sluttet skov af højstammede træer, og arealet er større end ½ ha og mere end 20 m bredt.)		X	

Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
30. Vil projektet være i strid med eller til hinder for realiseringen af en rejst fredningssag? Se http://arealinformation.miljoeportal.dk/distribution/		X	
31. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste beskyttede naturtype i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3?			**0 meter - Indenfor det tidligere tilladte brydningsareal findes et §3 beskyttet vandhul/sø som er opstået i forbindelse med tidligere tiders brydning af klippe. Der skal ikke ske aktiv brydning i denne del af området og dette er derfor udtaget af nærværende ansøgte areal.**
32. Er der forekomst af beskyttede arter og i givet fald hvilke? Se bl.a. http://arealinformation.miljoeportal.dk/distribution/		X	**Der er ikke kendskab til fund af beskyttede arter i det ansøgte område.**
33. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste fredede område.			**Ca. 400 meter mod syd findes arealfredningen "Paradisbakkerne"**
34. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste Habitatområde. Se Naturbeskyttelse og Natura2000 for Fuglebeskyttelse, Habitatområder, Ramsar områder og Natur og vildtreservater.			**Det ansøgte område ligger indenfor Natura2000 område bestående af Habitatområde SAC162 og fuglebeskyttelsesområde SPA80, Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne Der er i 2010 udarbejdet VVM redegørelse for arealet.**
35. Vil projektet medføre påvirkninger af overfladevand eller grundvand, f.eks. i form af udledninger til eller fysiske ændringer af vandområder eller grundvandsforekomster?		X	**Afstrømningsretning af regnvand/overfladevand forventes ikke at blive væsentligt påvirket i forhold til de nuværende forhold idet der har været stenbrud på lokaliteten i over 100 år.**
36. Er projektet placeret i et område med særlige drikkevandinteresser?		X	
37. Er projektet placeret i et område med registreret jordforurening?		X	
38. Er projektet placeret i et område, der i kommuneplanen er udpeget som område med risiko for oversvømmelse.		X	**Ansøger har ikke kendskab til at området skulle være udpeget som område med risiko for oversvømmelse**
39. Er projektet placeret i et område, der, jf. oversvømmelsesloven, er udpeget som risikoområde for oversvømmelse?		X	**Ansøger har ikke kendskab til at området skulle være udpeget som område med risiko for oversvømmelse**

Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
40. Er der andre lignende projekt eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte må forventes at kunne medføre en øget samlet påvirkning af miljøet (Kumulative forhold)?		X	
41. Vil den forventede miljøpåvirkning kunne berøre nabolande?		X	
42. En beskrivelse af de tilpasninger, ansøger har foretaget af projektet inden ansøgningen blev indsendt og de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller kompensere for væsentlige skadelige virkninger for miljøet?			**Der er ikke foretaget tilpasninger af projektet.** • **Der varsles hos nærmeste naboer inden en brydningsperiode og sprængninger/savning af blokke startes** • **Der varsles hos nærmeste naboer såfremt der er behov for læsning og kørsel i bruddet i juli måned.** • **Der foretages ikke brydning/sprængninger på lørdage, søndag eller helligdage samt hele juli måned.**

43. Undertegnede erklærer herved på tro og love rigtigheden af ovenstående oplysninger.

Dato: 15-11-2022 Bygherre/anmelder: Råstofkonsulenten v/Heidi Ritterbusch for Zurface A/S

Vejledning

Skemaet udfyldes af bygherren eller dennes rådgiver baseret på bygherrens viden om eget projekt sammenholdt med de oplysninger og vejledninger, der henvises til via skemaet. Det forudsættes således, at bygherren eller dennes rådgiver er fortrolig med den miljølovgivning som projektet omfattes af. Bygherren skal ikke gennem præcise beregninger angive projektets forventede påvirkninger, men alene tage stilling til overholdelsen af vejledende grænseværdier, og angivne miljøforhold baseret på de oplysninger, der kan hentes på offentlige hjemmesider.

Farverne ”rød/gul/grøn” angiver, hvorvidt det pågældende tema kan antages at kunne medføre, at projektet vurderes at kunne påvirke miljøet væsentligt og dermed være VVM-pligtigt. ”Rød” angiver en stor sandsynlighed for VVM-pligt og ”grøn” en minimal sandsynlighed for VVM-pligt. Hvis feltet er sort, kan spørgsmålet ikke besvares med ja eller nej. VVM-pligten afgøres dog af VVM-myndigheden. I de fleste tilfælde vil kommunen være VVM-myndighed.

Bygherres eller dennes rådgivers udfyldelse af skemaet er omfattet af straffelovens § 161 om strafansvar ved afgivelse af urigtige oplysninger til en offentlig myndighed.

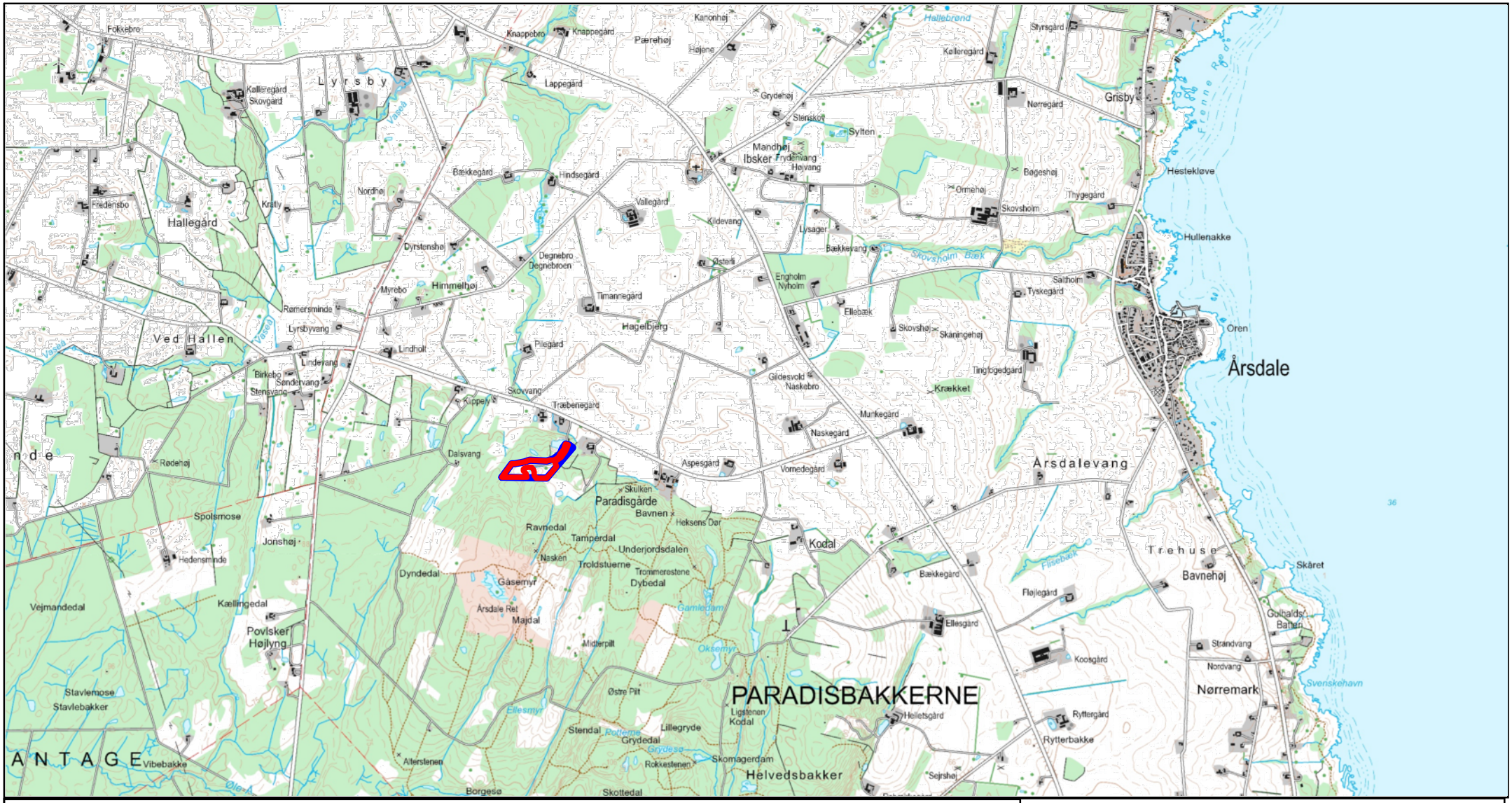

SIGNATURFORKLARING

Ansøgt område

Ejendommens afgrænsning

Ansøgning om råstoftilladelse
Kortbilag 1 - Oversigtskort

Præstebo stenbrud, Paradisbakkevejen.

Udarbejdet af
Råstofkonsulenten v/Heidi Ritterbusch
for Zurface A/S

Dato 15-11-2022

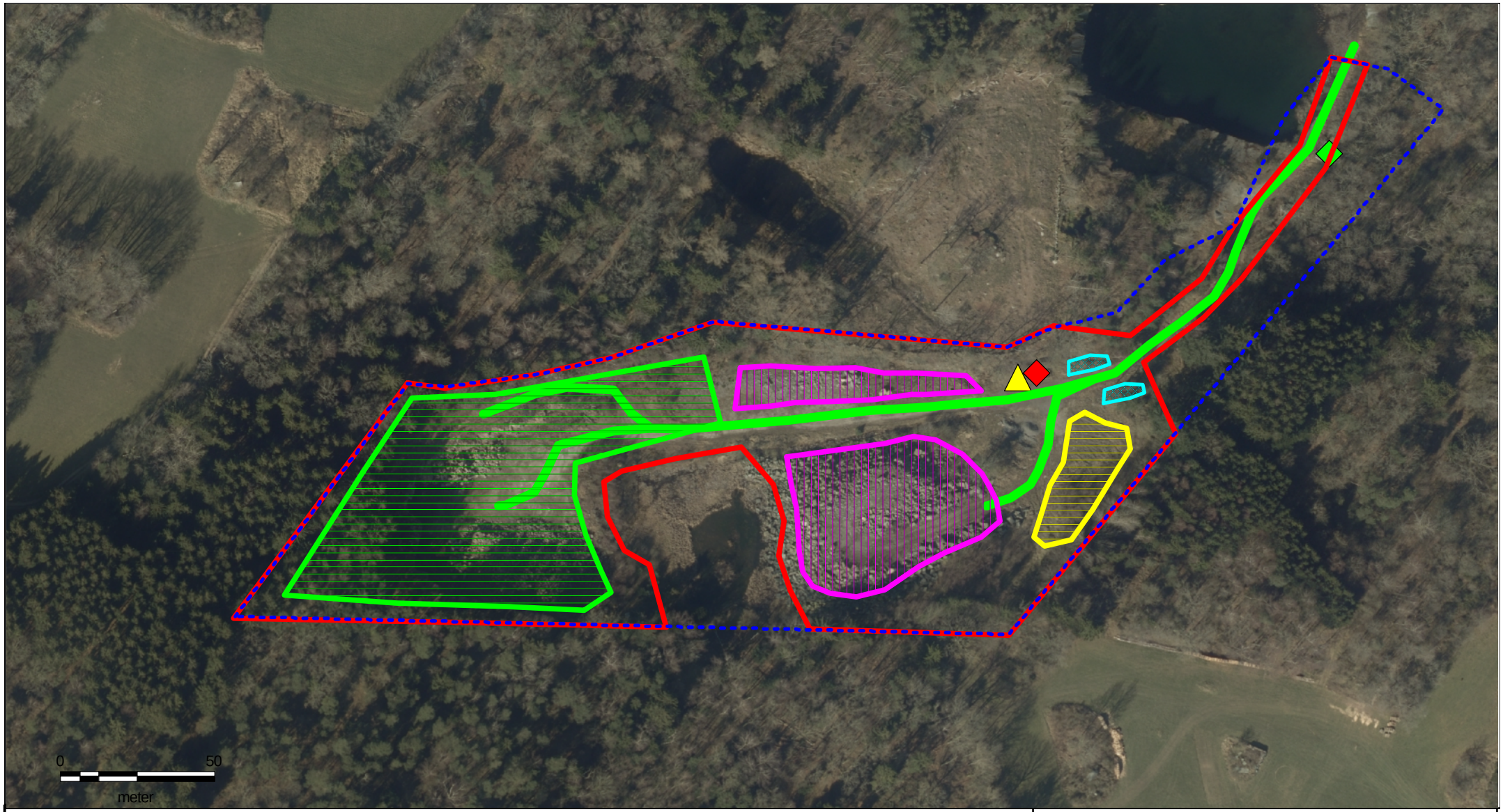

SIGNATURFORKLARING

- Ansøgt område
- Ejendommen
- Mobil brændstoftank
- Mobil mandskabssvogn og septiktank
- Container med værktøj mm
- Køreveje
- Overjordsdepot
- Oplagring af ros og blokke
- Aktiv brydning og arbejdsområde for blokke
- Evt. midlertidigt sedimentationsbassin

Ansøgning om råstoftilladelse
Kortbilag 2 - Kort over indretning af bruddet

Præstebo stenbrud, Paradisbakkevejen.

Udarbejdet af
Råstofkonsulenten v/Heidi Ritterbusch
for Zurface A/S

Dato 15-11-2022

Bilag C

Indretning af bruddet – Præstebo
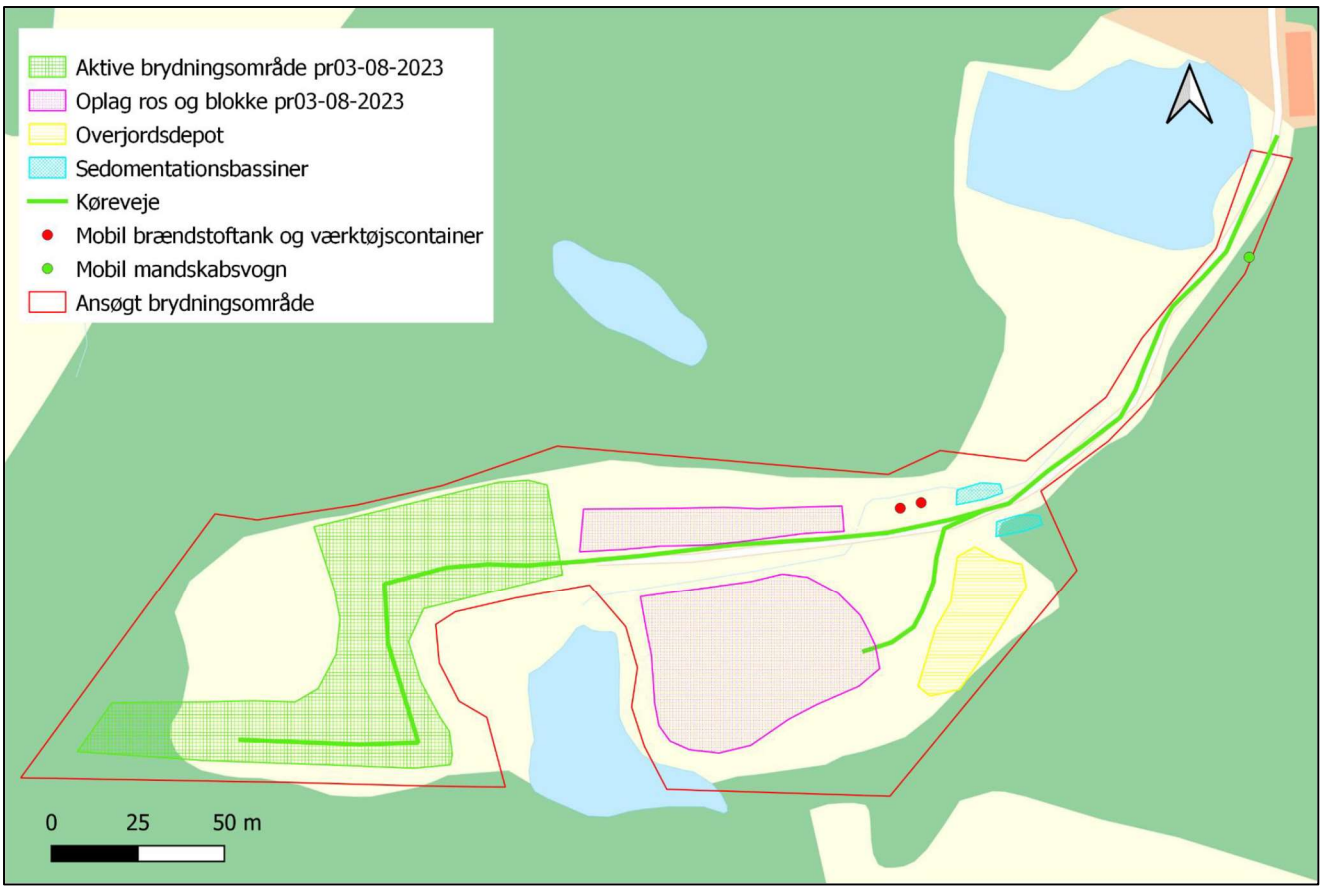
Opdateret efter projekttilpasning 3. august 2023. Det grønne ternede område markerer, hvor der brydes fremadrettet.